

RAAD VAN STATE	
INGEKOMEN	
19 OKT. 2015	
ZAAKNR.	
AAN	#2
BEHANDELD DO	PAR. mh

Bureau De Kreek

Advies, lobby en anderszins

van spilbergenstraat 67-hs
1057 pz amsterdam

P E R T E L E F A X : 0 7 0 - 3 6 5 1 3 8 0

Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

j.l.de.kreek@lawyers.nl

t: +31(0)624 967 163

f: +31(0)840 030 968

Uw kenmerk :
Onderwerp : Raadgevend Referendum Associatieverdrag Oekraïne
Inzake : Beroep besluit Kiesraad 14 oktober 2015
Betreft :

Amsterdam, 19 oktober 2015

Geachte heer, mevrouw,

Bijgevoegd ontvangt u heden en derhalve tijdig per telefax mijn beroep tegen het besluit van de Kiesraad te Den Haag van 14 oktober 2015 tot het houden van een referendum over de Wet tot goedkeuring van de op 27 juni 2014 te Brussel tot stand gekomen Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en haar lidstaten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds (Trb. 2014, 160 / Kamerstukken 112014/15,34 116, nr. 2) (hierna: Associatieverdrag Oekraïne).

Overigens merk ik op dat het Digitaal loket van de Raad van State niet werkt. Ik heb het geprobeerd met verschillende besturingssystemen en browsers en werkplekken, op geen enkele manier is het gelukt het beroep en de producties elektronisch in te dienen.

Het beroep inclusief producties is heden tevens per aangetekende en gewone post naar u verzonden verzonden.

Hoogachtend,

J.L. de Kreek

RAAD VAN STATE INGEKOMEN	
19 OKT. 2015	
ZAAKNR.	
AAN	
BEHANDELD DO	PAR.

Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Bureau De Kreek

Advies, lobby en anderszins

van spilbergenstraat 67-hs
1057 pz amsterdam

j.l.de.kreek@lawyers.nl

t: +31(0)624 967 163

f: +31(0)840 030 968

Uw kenmerk :
Onderwerp : Raadgevend Referendum Associatieverdrag Oekraïne
Inzake : Beroep besluit Kiesraad 14 oktober 2015
Betreft :

Amsterdam, 19 oktober 2015

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ga ik heden en derhalve tijdig schriftelijk rechtstreeks in beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State tegen de beslissing van Kiesraad van 14 oktober 2015 ex artikel 44 Wet raadgevend referendum (Wrr) tot toelating van het referendum zoals neergelegd in het als productie 01 bijgevoegde proces-verbaal van de beoordeling van het definitieve verzoek tot het houden van een referendum over de Wet tot goedkeuring van de op 27 juni 2014 te Brussel tot stand gekomen Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en haar lidstaten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds (Trb. 2014, 160 / Kamerstukken 112014/15,34 116, nr. 2) (hierna: Associatieverdrag Oekraïne).

Inleiding

Op 1 juli 2015 trad de (Wrr) inwerking. Kort daarna maakte de minister van Buitenlandse Zaken in de Staatscourant bekend dat het mogelijk was om een referendum aan te vragen over de Wet Goedkeuring Associatieverdrag Oekraïne. Of een dergelijk referendum plaatsvindt is afhankelijk van de vraag of daartoe voldoende verzoeken zijn ingediend. Dat gebeurt in twee fasen. In de eerste inleidende fase moesten binnen vier weken tijd ten

minste tienduizend geldige verzoeken worden ingediend. Deze fase is succesvol verlopen, zo maakte de Kiesraad op 13 augustus 2015 bekend. In de tweede definitieve fase moesten in zes weken tijd ten minste 300.000 geldige verzoeken, ook wel ondersteuningsverklaringen genoemd, worden ingediend. Tijdens de zitting van 14 oktober 2015 maakte de Kiesraad bekend dat dit is gelukt.

Onderhavige beroep is gericht tegen dit besluit omdat de ondersteuningsverklaringen onjuiste en/of onvolledige gegevens bevatten want er is op merendeel van de ingediende verklaringen geen sprake van een handtekening in de zin van artikel 45 lid 3 sub d jo artikel 41 lid 3 Wrr. De elektronisch via geenpeil.nl geplaatste handtekeningen voldoen niet aan de eisen die artikel 2:16 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) jo artikel 3:15a Burgerlijk Wetboek (Bw) stelt aan de elektronische handtekening waardoor de ondersteuningsverklaringen onjuiste gegevens bevatten in de zin van artikel 45 lid 3 sub d Wrr. Voorts zijn in het papieren verkeer tussen burgers en het bestuursorgaan (Kiesraad) elektronische handtekeningen gebruikt. Tevens is de overgrote meerderheid van de ondersteuningsverklaringen onbevoegd aan de Kiesraad verstrekt. De Kiesraad heeft ten onrechte nagelaten een schriftelijke machtiging te verlangen ex artikel 2:1 lid 2 Awb. Ook is er álle aanleiding aan te nemen dat grote hoeveelheden ondersteuningsverklaringen afkomstig zijn van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend

Het is de eerste keer dat de Kiesraad op basis van de Wet Raadgevend Referendum besluit of er een referendum wordt gehouden.

Van 18 augustus tot en met 28 september 2015 konden bij de Kiesraad definitieve verzoeken tot het houden van een referendum over het associatieverdrag met Oekraïne worden ingediend. Voor het indienen van zo'n verzoek moest gebruik worden gemaakt van het daartoe door de Kiesraad ter beschikking gesteld formulier. Het gebruikmaken van een kopie van het door de Kiesraad ter beschikking gesteld formulier is toegestaan. Dat geldt ook voor anderszins afgedrukte formulieren mits de tekst van dat formulier van de Kiesraad letterlijk wordt gevolgd. Daarnaast kon ook het formulier telefonisch of per e-mail worden aangevraagd bij de Kiesraad. Het formulier is ook op enig moment afgedrukt in het dagblad de Telegraaf. Op de website van de Kiesraad kon het formulier grotendeels online worden

ingevuld, daarna moest het worden uitgeprint en per post worden verstuurd naar het postadres van de Kiesraad te Heerlen. De Kiesraad heeft gebruik gemaakt van het technische onderdeel van de Belastingdienst om aldaar de grote aantallen formulieren op zorgvuldige wijze te kunnen verwerken.

De Wrr gaat primair uit van een papieren proces. De wet biedt de mogelijkheid te besluiten dit proces te digitaliseren. Daar heeft de Regering vooralsnog niet voor gekozen. In de Memorie van Toelichting bij de Wrr stellen de indieners ervan dat de Wrr bij algemene maatregel van bestuur de mogelijkheid opent om met behulp van elektronische datacommunicatie verzoeken respectievelijk ondersteuningsverklaringen in te dienen, en dat dit slechts kan worden opengesteld indien verzekerd is dat die wijze van indiening geen afbreuk doet aan «de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid». De vereisten van toezicht en betrouwbaarheid omvatten volgens de Memorie van Toelichting in ieder geval de volgende vereisten. In de eerste plaats dient vast te staan dat adequate controle kan plaatsvinden van de identiteit van de verzoeker, van zijn kiesgerechtigdheid en van het voorschrift dat één verzoeker niet meer dan één verzoek of verklaring mag indienen per referendum.¹ Een en ander is tot uitdrukking gekomen in artikel 43 Wrr. In het licht van deze bepaling en de bedoeling van de wetgever is het niet de intentie van de Wrr dat burgers particulier zonder de toezicht en de betrouwbaarheid waarop de indieners het oog hadden bij het opstellen van de wet, met behulp van elektronische datacommunicatie verzoeken respectievelijk ondersteuningsverklaringen genereren en indienen. In dit beroep wordt aangetoond dat niet is voldaan aan «de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid». Er heeft geen adequate controle kunnen plaatsvinden van de identiteit van de verzoekers, van hun kiesgerechtigdheid en van het voorschrift dat één verzoeker niet meer dan één verzoek of verklaring mag indienen per referendum.

Het is algemeen bekend dat geenpeil.nl een applicatie heeft ontwikkeld voor het langs elektronische weg (digitaal) ondertekenen van referendumverzoeken. Online op geenpeil.nl ingevulde formulieren zijn door GeenPeil geprint en vervolgens door GeenPeil gebundeld bij het postadres van de Kiesraad ingeleverd. In totaal heeft de Kiesraad 472.849 definitieve verzoeken tot het houden van een referendum ontvangen. Volgens

---

¹ <http://parlis.nl/pdf/kamerstukken/KST91745.pdf>

de website GeenStijl zijn er ruim 451.000 door GeenPeil elektronisch gegenereerde en door GeenPeil afgedrukte ondersteuningsverklaringen bij het postadres van de Kiesraad in Heerlen afgegeven.²

Verzoeken die voor 18 augustus 2015 of na 28 september 2015 zijn binnengekomen bij de Kiesraad zijn op grond van de wet ongeldig. In totaal waren dat er volgens de Kiesraad 304. Verzoeken die niet op het door de Kiesraad ter beschikking gestelde formulieren zijn ingediend of daarmee vergelijkbaar zijn eveneens ongeldig. Dat waren er volgens de Kiesraad 273. Het voorgaande betekent dat er volgens de Kiesraad 472.272 verzoeken waren waarvan de Kiesraad de geldigheid op basis van de inhoud moest bepalen. De Kiesraad doet dit op basis van de wet (artikel 45 Wrr).

Kort gezegd komt het erop neer dat de verklaringen worden gecontroleerd op volledigheid en juistheid. De Kiesraad gaat van papier na of de formulieren alle gegevens bevatten, de juiste gegevens bevatten, de gegevens bevatten van kiesgerechtigden (kiesgerechtigden zijn gelijkgesteld aan de kiesgerechtigden voor de Tweede Kamer verkiezingen) en gecontroleerd wordt of de verzoeken niet afkomstig waren van een persoon die meer dan één verzoek over dezelfde wet had ingediend. Voor deze controle maakte de Kiesraad gebruik van gegevens uit de basisadministratie personen.

De Wrr bepaalt dat de inhoudelijke controle van de ingediende verzoeken mag plaatsvinden op basis van een steekproef. De Kiesraad heeft daarvoor gekozen vanwege de daarvoor beperkte tijd, en omdat volgens de Kiesraad daarmee een betrouwbaarheid van 99% bereikt kan worden binnen een nauwkeurigheidspercentage van 2%. Volgens de Kiesraad kan daardoor een zeker betrouwbaar oordeel worden gegeven over de vraag of het aantal van 300.000 geldige verzoeken daadwerkelijk is gehaald. In het Besluit Raadgevend Referendum is exact vastgelegd hoe die steekproef moet worden bepaald, de omvang daarvan en hoe de steekproef moet worden uitgevoerd. Op basis hiervan is de steekproef omvang door de Kiesraad bepaald op 4.112 verzoeken.

De steekproef van de Kiesraad heeft de volgende resultaten opgeleverd. 52 verzoeken zijn door de Kiesraad ongeldig verklaard omdat niet alle gegevens zijn ingevuld, daarvan is bijvoorbeeld sprake als op het formulier de handtekening ontbreekt. 316 verzoeken zijn ongeldig omdat het

---

² http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2015/09/geenpeil_hoe_nu_verder.html

formulier niet de juiste gegevens bevat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als iemand een ander adres dan zijn woonadres heeft ingevuld. Voorts zijn er in het kader van de steekproef 18 verzoeken ongeldig verklaard omdat het formulier gegevens bevat van iemand die niet kiesgerechtigd is voor de Tweede Kamerverkiezingen. Het betreft vooral formulieren die door minderjarigen zijn ingevuld. Binnen de steekproef zijn door de Kiesraad geen verzoeken gevonden van kiesgerechtigden die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over deze wet hebben ingediend. 3.726 van de in de steekproef onderzochte 4.112 verzoeken waren geldig volgens de Kiesraad. Afgerond is dat 90,6%. Wanneer dat percentage wordt toegepast op het aantal verzoeken dan betekent dit volgens de Kiesraad dat 427.849 geldige verzoeken zijn ingediend. Volgens de Kiesraad is hiermee duidelijk dat het totaal aantal geldige verzoeken de wettelijke drempel van 300.000 ruimschoots heeft overschreden. Daarmee is het definitieve verzoek tot het houden van een referendum over het associatieverdrag Oekraïne door de Kiesraad toegelaten, dus zal er volgens de Kiesraad een referendum gaan plaatsvinden.

Gronden beroep

Het beroep is gebaseerd op vier gronden.

De eerste grond is dat alle elektronisch middels geenpeil.nl ingevulde formulieren die zijn gedrukt en vervolgens gebundeld bij het postadres van de Kiesraad zijn ingeleverd, géén geldige handtekeningen bevatten in de zin van artikel 45 lid 3 sub d jo 41 lid 3 Wrr.

Omdat de handtekeningen elektronisch door GeenPeil zijn gegenereerd, de Wrr primair uitgaat van een papieren proces, de Kiesraad van papier controleert en de Kiesraad gebruik maakt van controle middels een steekproef is dit een (technisch) gebrek aan de ondersteuningsverklaringen wat de Kiesraad van papier niet of althans moeilijk kan vaststellen.

De tweede grond is dat in het papieren verkeer tussen burgers en de Kiesraad als bestuursorgaan door bemiddeling van GeenPeil/GeenStijl (overigens niet rechtsgeldige) elektronische handtekeningen zijn gezet, hetgeen in strijd is met de rechtspraak van de Raad van State.

De derde grond is dat alle elektronisch middels geenpeil.nl gegenereerde gegevens en handtekeningen die zijn gedrukt en vervolgens gebundeld, onbevoegd met de Kiesraad zijn gedeeld omdat dit in de algemene

voorwaarden voor bemiddeling door GeenPeil is uitgesloten. De omstandigheden van het geval brengen mee dat de Kiesraad een schriftelijke machtiging in de zin van artikel 2:1 lid 2 Awb had moeten verlangen.

De vierde grond is dat de ondersteuningsverklaringen (kennelijk) afkomstig zijn van personen (zich Leger des Peils noemend) die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend. Het logo van deze groep personen vindt u hieronder afgebeeld:

De handtekeningen:

De wetgever heeft blijkens de memorie van toelichting bij de wet Elektronisch Bestuurlijk Verkeer ervoor gekozen de norm van art. 3:15a lid 1 Burgerlijk Wetboek (Bw) expliciet vast te leggen in artikel 2:16 Algemene wet bestuursrecht (Awb), omdat dit bijdraagt aan de rechtszekerheid.³ Hetzelfde geldt voor het van overeenkomstige toepassing verklaren van art. 3:15a lid 2 tot en met 6, en art. 3:15b BW. Voor rechtsgeldige handtekeningen in de zin van artikel 41 lid 3 Wrr moet bij de elektronisch online middels de applicatie van GeenPeil gegenereerde

---

³ Kamerstukken II, 2001/02, 28483, nr. 3, p. 20.

handtekeningen voldaan zijn aan de eisen die artikel 3:15a lid 2 Bw stelt aan een <<geavanceerde>> elektronische handtekening. Aan deze eisen is niet voldaan.

Dat de handtekeningen door de Kiesraad niet op authenticiteit gecontroleerd worden (of ze overeenkomen met de handtekening op het identiteitsbewijs van de kiesgerechtigde), en dat de Kiesraad steekproefgewijs controleert, speelt hierbij een rol.

De <<gewone>> elektronische handtekening van artikel 3:15a lid 1 BW is onvoldoende voor het ondertekenen van de ondersteuningsverklaringen middels GeenPeil omdat deze eenvoudig te vervalsen is. Daardoor is de <<gewone>> elektronische handtekening onvoldoende betrouwbaar als methode voor authenticatie, gelet op het doel waarvoor in casu de elektronische gegevens werden gebruikt en op alle overige omstandigheden van het geval. Iedereen in bezit van een database met persoonsgegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) (zoals GeenPeil) kan in het kader van het aanvragen van een referendum ondersteuningsverklaringen genereren en daaronder een zelfbedachte handtekening plaatsen. Wanneer de gegevens uit de basisadministratie kloppen zal de Kiesraad het bedrog niet herkennen. In casu acceptatie van de <<gewone>> elektronische handtekening schept een gevaarlijk precedent waarbij het voor een persoon makkelijk wordt gemaakt meer dan één verzoek over dezelfde wet in te dienen. De thans door GeenPeil gegenereerde database is een potentiële goudmijn voor identiteitsfraudeurs. Door het gebruikte systeem van genereren van elektronische handtekeningen en ondersteuningsverklaringen heeft de Kiesraad niet kunnen controleren of verzoeken afkomstig zijn van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend. Alle verzoeken hebben dezelfde typografie of handschrift (vgl art 45 lid 3 sub g Wrr). De Kiesraad had daarom ook een schriftelijke machtiging moeten verlangen (zie hieronder).

Onder een «gewone» elektronische handtekening wordt ingevolge artikel 3:15 lid 1 Bw verstaan elektronische gegevens die zijn vastgehecht aan of logisch geassocieerd zijn met andere elektronische gegevens en die worden gebruikt als middel voor authenticatie. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een ingescande handtekening van een papieren drager of normale handtekening gezet met muis, vinger of tabletpen. Er is in casu geen

sprake van een ingescande handtekening van een papieren drager. De <<gewone>> elektronische handtekening is toereikend voor dagelijks berichtenverkeer via het internet zolang daaraan geen juridische gevolgen zijn verbonden. Aan de handtekeningen op de ondersteuningsverklaringen zijn vergaande juridische gevolgen verbonden want de verklaringen beogen te leiden tot een referendum met daarbij passende consequenties voor de politiek en dus wetgever.

Een en ander betekent dat de middels GeenPeil gegenereerde elektronische handtekeningen tot stand moeten zijn gekomen met middelen die de ondertekenaars onder hun uitsluitende individuele controle kunnen houden (artikel 45 jo 41 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a, lid 2 sub c Bw), én dat de handtekeningen op zodanige wijze aan het bestand waarop zij betrekking hebben verbonden zijn, dat elke wijziging achteraf van de gegevens (voor in ieder geval betrokken verzoekers) kan worden opgespoord (artikel 45 jo 41 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a, lid 2 sub d Bw). Daarvan is geen sprake. De elektronische handtekeningen van GeenPeil zijn niet op unieke wijze aan ondertekenaars verbonden (art 3:15a lid 2 sub a Bw) en zij maken het niet mogelijk de ondertekenaar te identificeren (art 3:15a lid 2 sub b Bw).

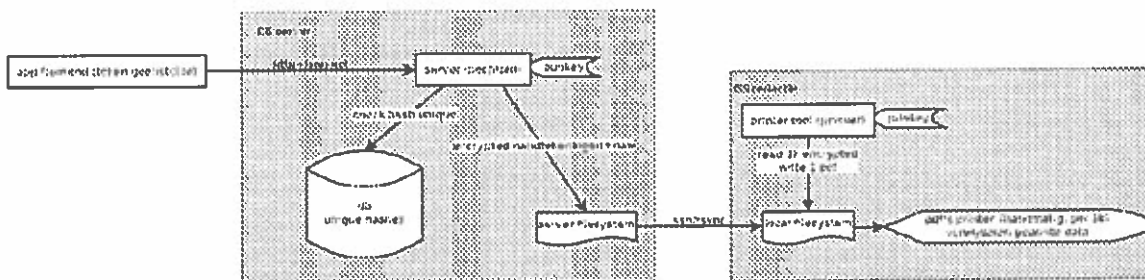
Tevens is er geen sprake van een <<gekwalificeerde>> elektronische handtekening gebaseerd op een gekwalificeerd certificaat als bedoeld in artikel 1.1 van de Telecommunicatiewet (vgl art 3:15a Bw lid 2 sub e). Ook zijn de handtekeningen niet gegenereerd door een veilig middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen als bedoeld in artikel 1.1 van de Telecommunicatiewet (vgl art 3:15a Bw lid 2 sub f). Voorts is er geen sprake van een overeenkomst tussen de kiesgerechtigden en GeenPeil waarbij overeenkomstig artikel 3:15a lid 6 Bw wordt afgeweken van artikel 3:15a lid 2 en/of 3 Bw.

Artikel 45 lid 3 sub d jo 41 lid 3 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a lid 1 Bw bepaalt dat een elektronische handtekening in de zin van de Wrr dezelfde rechtsgevolgen heeft als een handgeschreven handtekening, indien de methode die daarbij is gebruikt voor authenticatie voldoende betrouwbaar is, gelet op het doel waarvoor de elektronische gegevens werden gebruikt en op alle overige omstandigheden van het geval. Omdat de handtekeningen door de Kiesraad niet op authenticiteit gecontroleerd worden en de controle middels een steekproef verloopt is de <<gewone>> elektronische handtekening onvoldoende betrouwbaar en moet er ten minst genomen sprake

zijn van een <<geavanceerde>> elektronische handtekening. De <<geavanceerde>> elektronische handtekening is in casu op een lijn te stellen met de natte handtekening. De <<gewone>> elektronische handtekening is dat niet, tenzij partijen daarover een nadere overeenkomst gesloten hebben ex artikel 3:15a lid 6 Bw. Van een dergelijke nadere overeenkomst is geen sprake.

Artikel 45 lid 3 sub d jo 41 lid 3 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a Bw bepaalt dat een in artikel 3:15a lid 1 Bw bedoelde methode wordt vermoed voldoende betrouwbaar te zijn, indien een elektronische handtekening voldoet aan de eisen a tot en met f van lid 2 van artikel 3:15a Bw. Aan deze eisen is niet voldaan dus is er geen sprake van geldige ondersteuningsverklaringen in de zin van artikel 45 lid 3 sub d en f van de Wet raadgevend referendum (Wrr).

GeenPeil heeft de zelf ontwikkelde applicatie waarmee de ondersteuningsverklaringen en zelfbedachte handtekeningen gegenereerd zijn vrijgegeven. Het is met tekst en een grafische afbeelding van de werking beschikbaar via: <https://github.com/GeenPeil/teken> (productie 02). De afbeelding van de structuur vindt u hieronder afgedrukt en tevens als productie 03.

Aan de beschrijving van het systeem van GeenPeil door GeenPeil is te zien dat de handtekeningen niet voldoen aan de minimale eisen die artikel 3:15a lid 2 sub c BW aan de digitale handtekening stelt omdat zij niet tot stand gekomen zijn met middelen die de ondertekenaars onder de uitsluitende controle kan houden. Het genereren van de gegevens met handtekeningen en het drukken van de ondersteuningsverklaringen vindt plaats volledig onder controle van GeenPeil. Alles vindt plaats op het systeem in exclusief bezit of beheer van GeenPeil. Er is geen sprake van een app op bijvoorbeeld de Ipad of smartphone van de ondertekenaar of een door de ondertekenaar aan het document gehechte gefotografeerde handtekening.

Ook zijn de handtekeningen niet op zodanige wijze aan het elektronisch bestand waarop zij betrekking hebben verbonden, dat elke wijziging achteraf van de gegevens kan worden opgespoord. Achteraf kan niks worden opgespoord want alle gedrukte data wordt verwijderd, dat blijkt uit de weergave van het meest rechtse tekstvlak in de grafische afbeelding van het bovenstaande systeem van GeenPeil. Uit een tweet van GeenPeil op de berichtenservice Twitter blijkt dat GeenPeil anticipeert op het feit dat de Kiesraad alleen checkt "of de persoon ook echt bestaat verder niks" en dat de gegevens verwijderd worden.

GeenPeil

GeenPeil

Volgen

🔒vermoedelijk Voor zover wij weten, checkt Kiesraad alleen of de persoon ook echt bestaat, verder niks. Wij verwijderen gegevens inderdaad.

9 Oct 2015 12:40

GeenPeil gaat er kennelijk vanuit dat niet gecontroleerd wordt of de persoon ook daadwerkelijk de gegevens persoonlijk rechtsgeldig heeft ingevuld. Ook omdat de gegevens verwijderd worden is niet voldaan aan de eisen die artikel 3:15a lid 2 sub d Bw aan een rechtsgeldige elektronische handtekening stelt.

Voorts is er geen sprake van een certificaat of middelen als bedoeld in artikel 3:15a lid 2 sub e en f Bw. Met andere woorden: de handtekeningen zijn onvoldoende veilig verwerkt en moeten worden vermoed niet voldoende betrouwbaar te zijn in de zin van artikel 2:16 Awb jo 3:15a Bw

Papieren proces:

Daarnaast geldt in het administratief recht bij verkeer tussen burgers en bestuursorganen dat elektronische handtekeningen niet geldig zijn bij op papier ingediende stukken. Ik verwijs naar uitspraak 201301018/1/A4 van de Raad van State.⁴ De Wrr gaat primair uit van een papieren proces. Doordat GeenPeil de middels de zelf ontwikkelde applicatie elektronisch gegenereerd ondersteuningsverklaringen met niet rechtsgeldige

⁴ <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=77010>

elektronische handtekeningen niet elektronisch indient zijn de verzoeken (ondersteuningsverklaringen) niet ontvankelijk. Bij op papier ingediende stukken is volgens de uitspraak van de Raad van State een fysieke handtekening vereist. Omdat de handtekeningen op de papieren ondersteuningsverklaringen door GeenPeil gegenereerde afdrukken zijn van niet rechtsgeldige elektronische handtekeningen, zijn het betekenisloze afbeeldingen en geen fysieke handtekeningen. In casu zou gesproken kunnen worden van door GeenPeil gewekte schijn van fysieke handtekeningen. In een artikel op de website GeenStijl van 26 september 2015 wordt het proces van indienen uitgelegd. U ontvangt dit artikel in kopie bijgevoegd als productie 04.⁵ Ik citeer:

We halen de door de applicatie gegenereerde PDF-bestanden met een USB-stick op een geheime opslaglocatie op. Van daar gaan ze naar de drukker. Die laadt ze in de drukprogramma's, en dan poept de printer per handtekening 1 A4'tje naar buiten

De elektronisch gegenereerde ondersteuningsverklaringen met niet rechtsgeldige elektronische handtekeningen (PDF-bestanden) zijn niet elektronisch ingediend en hebben daardoor niet hetzelfde rechtsgevolg als natte handtekeningen. De handtekeningen op middels de applicatie van GeenPeil gegenereerde ondersteuningsverklaringen zijn geen rechtsgeldige handtekeningen. Niet digitaal. Niet fysiek. Het zijn krabbels die de indruk wekken van authentieke rechtsgeldige handtekeningen. Het geheel imponeert als onjuiste en onvolledige gegevensverstrekking aan de Kiesraad en kiesgerechtigden. GeenPeil bedient zich van methoden en technieken waarmee ondersteunings-verklaringen van onwaarde worden (vgl. artikel 100 Wrr) en/of waardoor aan de hoeveelheid ondersteuningsverklaringen een andere uitslag wordt gegeven dan door de wettig uitgebrachte ondersteuningsverklaringen zou zijn verkregen (vgl. artikel 102 Wrr).

Onbevoegd indienen:

De door GeenPeil middels de applicatie gegenereerde en ingediende ondersteuningsverklaringen zijn onbevoegd ingediend. De algemene voorwaarden van GeenPeil.nl/GeenStijl.nl sluiten belangenbehartiging in het verkeer met de Kiesraad expliciet uit. De website van GeenPeil op geenpeil.nl bevat voorwaarden voor gebruik waarmee de kiesgerechtigde akkoord moet gaan voordat gebruik gemaakt kan worden van de applicatie van

⁵ http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2015/09/dat_zijn_goedverdoeme_een_boel_a4tjes.html

GeenPeil. Een schermafdruck van de voorwaarden voor gebruik (disclaimer) vindt u als productie 05 bijgevoegd. Er staat:

De gegevens worden niet met derden gedeeld en niet gebruikt voor andere doeleinden dan het printen van het formulier.

Door akkoord te klikken op de desbetreffende pagina op geenpeil.nl geldt de algemene voorwaarde dat GeenPeil de gegevens niet deelt met derden, dus ook niet met de Kiesraad, en dat de gegevens voor geen andere doeleinden worden gebruikt dan het printen van formulieren.

Volgens artikel 2:1 lid 2 Awb kan het bestuursorgaan van een gemachtigde een schriftelijke machtiging verlangen. Gezien de disclaimer op GeenPeil.nl en de overige omstandigheden van het geval had de Kiesraad een schriftelijke machtiging moeten verlangen. Voorts had het feit dat de handtekeningen op de door GeenPeil ingediende ondersteuningsverklaringen gedrukt (kopieën) en geen nátte handtekeningen zijn voor de Kiesraad aanleiding moeten zijn een schriftelijke machtiging te verlangen. Ook het door GeenPeil gepubliceerde systeem op GitHub (<https://github.com/GeenPeil/teken>) had aanleiding moeten zijn voor de Kiesraad om een schriftelijke machtiging te verlangen in de zin van artikel 2:1 lid 2 Awb. Daar staat namelijk:

De eerste is een hash van het IP address van de client. Deze mag vaker voorkomen, maar zodra dit er erg veel worden zal het opvallen.

Omdat IP adressen van de cliënt vaker mag voorkomen in het systeem van GeenPeil is het alles behalve uitgesloten dat medewerkers van GeenPeil die zich het Leger des Peils noemen gegevens uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) verzameld hebben, op GeenPeil hebben ingevuld en van een zelfbedachte handtekening voorzien, want de Kiesraad checkt "alleen of de persoon ook echt bestaat" en "verder niks" – of dat anderszins derden meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend.

In het algemeen is de controle van de verzoeken door de Kiesraad relatief marginaal te noemen. In het algemeen, ook bij nat ingevulde en ondertekende verzoeken, kan de Kiesraad niet met 100% zekerheid controleren of de op de formulieren voorkomende handtekeningen wel de handtekeningen zijn van de vermelde personen. Wanneer de ondertekenaars allemaal de formulieren

individueel invullen ziet de Kiesraad bij controle dat de formulieren allemaal een ander handschrift bezitten als de formulieren nat zijn ingevuld of een andere typografie als de formulieren door de kiesgerechtigden individueel op de eigen computer of typemachine zijn ingevuld. Dat geeft een zekere mate van betrouwbaarheid/zekerheid ten aanzien van de personen die de formulieren hebben ingevuld. Deze betrouwbaarheid/zekerheid ontbreekt nu ten enenmale en de Kiesraad had dit ook bij de steekproefsgewijze controle kunnen zien. Omdat de ondersteuningsverklaringen vanaf een drukker in dozen door één (rechts)persoon te weten GeenPeil/GeenStijl met auto zijn afgegeven bij het Postadres van de Kiesraad en de ruime meerderheid van ondersteuningsverklaringen (451.000 volgens GeenPeil) dezelfde typografie bezitten in de ingevulde velden, had het voor de zorgvuldige besluitvorming, de rechtszekerheid en het vertrouwen van de burger in de beslissingen van de Kiesraad in de rede gelegen dat de Kiesraad een machtiging in de zin van artikel 2:1 lid 2 Awb had verlangd. Dat het vastgestelde formulier op grond van de Kies- en Referendumregeling (model Wrr 41-1) geen expliciete machtiging van de ondersteuner vergt doet hieraan niks af. De overige en overigens argwaan wekkende omstandigheden van het geval hadden voor de Kiesraad voor compliance met de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur aanleiding moeten zijn een machtiging te verlangen. Niet is uitgesloten dat medewerkers van GeenPeil/GeenStijl gegevens uit de GBA hebben vergaard, toegevoegd aan de eigen applicatie op GeenPeil als ware zij betrokken kiesgerechtigde. Grote aantallen instanties waaronder 'vrije' derden hebben toegang tot de GBA. Een machtiging voorkomt misbruik en had dus verlangd moeten worden door de Kiesraad. In dit verband speelt een rol dat GeenStijl als mede initiatiefnemer van GeenPeil in een propaganda video over het eigen referenduminitiatief stelt:⁶

Het is ons democratisch recht om de besluitvorming in Den Haag te trollen als we daar zin in hebben.

"Trollen" betekent op fora, websites of chatkanalen berichten plaatst met het doel voorspelbare emotionele reacties (bijvoorbeeld woede, irritatie, verdriet, of scheldpartijen - ook wel flames genoemd in internetjargon) van andere mensen uit te lokken, opzettelijk verkeerde informatie (desinformatie) te geven of zichzelf expres anders voor te doen. De trol zaait onrust door mensen tegen de haren in te strijken.⁷ Het oogmerk van

⁶ http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2015/09/geenpeil_democratie_is_een_feest.html minuut 2:45

⁷ https://nl.wikipedia.org/wiki/Trol_%28internet%29 (productie 06)

GeenPeil/GeenStijl met het initiatief tot het houden van een referendum is kennelijk Den Haag "trollen". De Kiesraad is ook "Den Haag". Wat is in die context meer trollen dan de Kiesraad op het verkeerde been zetten met zelf verzamelde GBA gegevens en zelfbedachte handtekeningen die middels een applicatie de schijn moeten wekken dat meer dan 300.000 personen de ondersteuningsverklaringen hebben ingevuld en ondertekend? Als middel tegen de risico's van "trollen" had de Kiesraad schriftelijke machtigingen moeten verlangen. Het is daartoe bevoegd blijkens artikel 2:1 lid 2 Awb. In onderhavige geval had de Kiesraad van die bevoegdheid gebruik moeten maken en is het in strijd met de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur dat de Kiesraad dit niet gedaan heeft.

Bovendien, en dat kan de Kiesraad zelf zien aan het beeldmerk (zie hieronder), speelt in het bijzondere geval van GeenStijl dat betrokkenen het oogmerk bezitten tendentius, ongefundeerd én nodeloos te kwetsen.

De woordvoerder Jan Roos van GeenPeil/GeenStijl staat ook bekend als persoon die met kapmessen of knuppelachtige dingen mensen bedreigt hun "kankerkoppen" (woorden Jan Roos) af te hakken. Voorts worden of werden burgemeesters of althans de burgemeester van Den Haag door GeenStijl bedreigd met een misdrijf tegen het leven gericht. Niet alles van GeenStijl is algemeen bekend. Daardoor weet de Kiesraad niet van de talrijke serieuze strafklachten die er zijn in verband met GeenStijl en de pogingen (zware) misdrijven van de groep van GeenStijl te bestrijden.

Desondanks moet het algemeen bekende doel van GeenStijl om tendentieuus, ongefundeerd en nodeloos te kwetsen bekend zijn bij de Kiesraad en leiden tot bedachtzaamheid in verband met door betrokken medewerkers verstrekte informatie. De medewerkers van GeenStijl zijn technisch vaardig. Zij weten alles van elektronische handtekeningen, internet en databases. De onderneming van GeenStijl zal blij zijn met de honderdduizenden GBA-gegevens met handtekeningen die GeenPeil in een handzame database vergaard heeft. Voor bij het volgend referendum. Feiten en omstandigheden die de Kiesraad bekend zal zijn en die bij de Kiesraad hadden moeten leiden tot bedachtzaamheid, waakzaamheid en opmerkzaamheid op mogelijke fraude. Daarom ook dat de Kiesraad op grond van artikel 2:1 lid w Awb bevoegd is tot het verlangen van een schriftelijke machtiging. Onder normale omstandigheden wanneer iemand met een referendum een stapel ondersteuningsverklaringen inlevert die overduidelijk allemaal een ander handschrift bezitten is het verlangen van een schriftelijke machtiging wellicht minder voor de hand liggend. De omstandigheden zijn niet normaal. GeenPeil/GeenStijl komt meerdere keren bij de Kiesraad met een bestelbus vol dozen met honderdduizenden zelf gedrukte handtekeningen die aan de typografie te zien allemaal door dezelfde drukker gedrukt zijn. Het enkele feit dat één of enkele personen in dozen welhaast vers van de pers honderdduizenden gedrukte ondersteuningsverklaringen afleveren had automatisch moeten leiden tot het verlangen van een schriftelijke machtiging. Dat enkele feit is dermate bijzonder en afwijkend van wat te verwachten is dat het verlangen van een schriftelijke machtiging niet meer dan logisch was geweest. Het is bovendien ook nog eens de éérste keer dat de Kiesraad op basis van de Wrr besluit of er een referendum wordt gehouden, en dan komt GeenPeil/GeenStijl ook nog eens met honderdduizenden zelf gedrukte ondersteuningsverklaringen zonder daarbij een schriftelijke machtiging te overleggen waaruit blijkt dat GeenPijl/GeenSteil in het verkeer tussen burgers en bestuursorgaan (Kiesraad) bevoegd de belangen behartigt van de honderdduizenden kiesgerechtigden die het beweert te behartigen. Er had een lampje moeten gaan branden bij de Kiesraad. In dit licht had de Kiesraad een schriftelijke machtiging moeten verlangen. Voor hetzelfde geld heeft GeenStijl écht listig al de GBA gegevens vergaard en drukt het bij een volgende gelegenheid weer zelf ondersteuningsverklaringen en honderdduizenden handtekeningen om af te geven bij de Kiesraad. Er is ook helemaal geen andere onafhankelijke

waarnemer geweest die heeft meegekeken met het proces van invullen van GeenPeil. Er is geen enkele garantie dat GeenPeil/GeenStijl "Den Haag" en de kiesgerechtigden niet aan het "trollen" is.

GeenStijl voert de tekens "*tendentieus, ongefundeerd en nodeloos kwetsend*" opvallend in het merk. Het kan de Kiesraad niet zijn ontgaan. Bij dergelijke partijen moet het verlangen van een schriftelijke machtiging door Kiesraad vanzelfsprekend zijn. Zeker wanneer zij met honderdduizenden gedrukte ondersteuningsverklaringen komen aanzetten. Volgens GeenPeil "*checkt*" de Kiesraad toch "*of de persoon ook echt bestaat*" en "*verder niks*". Dat is een misvatting. De Kiesraad is ook bevoegd de schriftelijke machtiging te checken bij personen die in het verkeer met bestuursorganen claimen de belangen te behartigen van honderdduizenden kiesgerechtigden of deze bij te staan of hen als gemachtigde te vertegenwoordigen (artikel 2:1 Bw). Van deze bevoegdheid had de zichzelf serieus nemende Kiesraad gebruik moeten maken. In het verleden zijn eerder dubieuze personen door misbruik van recht en democratie aan de macht gekomen, de algemene tendenties, ongefundeerd en nodeloos kwetsende toonzetting van GeenStijl doet het ergste vermoeden. Met de aanvraag van het referendum claimt GeenPeil/GeenStijl de democratie te redden terwijl het eigen mandaat op geen enkele wijze voldoende is onderbouwd. Het in casu niet verlangen van een schriftelijke machtiging door de Kiesraad is niet te begrijpen en in strijd met de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur.

Meerdere verzoeken door dezelfde personen:

Het voorgaande -waaronder begrepen: het feit van de niet (rechts)geldige elektronische handtekeningen; én het feit dat GeenPeil het genereren van de ondersteuningsverklaring en handtekeningen volledig in eigen beheer heeft; én het feit dat GeenPeil/GeenStijl 451.000 door GeenPeil elektronisch gegenereerde en door GeenPeil afgedrukte ondersteuningsverklaringen in dozen heeft afgegeven bij het postadres van de Kiesraad in Heerlen; én het feit dat een machtiging van de burger aan GeenPeil/GeenStijl ontbreekt; én het feit dat bemiddeling door GeenPeil/GeenStijl expliciet is uitgesloten in de disclaimer van geenpeil.nl- leidt tot de logische conclusie dat de 451.000 door GeenPeil elektronisch gegenereerde en door GeenPeil afgedrukte en bij de Kiesraad afgeleverde ondersteuningsverklaringen kennelijk afkomstig zijn van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over

dezelfde wet hebben ingediend. Omdat er geen schriftelijke machtigingen zijn verstrekt zijn de ondersteuningsverklaringen kennelijk afkomstig van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend (art 45 lid 3 sub g Wrr).

Samengevat:

De Kiesraad zal kijkend naar de wet en de intentie van de indieners ervan, gemeend hebben de wet zo te kunnen interpreteren dat voldoende is dat de verzoeken volledig worden ingevuld op papier (en niet elektronisch), voorzien van een handtekening van de desbetreffende persoon. Of de handtekening een zogenaamde "natte" handtekening is of niet, zal in ogen van de Kiesraad niet relevant zijn, te meer omdat de juistheid ervan niet wordt gecontroleerd. Immers, bij het verzoek hoeft niet een kopie-identiteitsbewijs van betrokkenen te worden gevoegd. Omdat de elektronische middels de applicatie van GeenPeil gegenereerde handtekeningen niet voldoen aan de technische eisen die artikel 45 lid 3 sub d jo 41 lid 3 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a Bw stelt aan een elektronische handtekening, zijn het juridisch geen handtekeningen en moet het er voor worden gehouden dat de handtekeningen op ruime meerderheid van de ondersteuningsverklaringen ontbreekt en hadden deze ondersteuningsverklaringen ongeldig verklaard moeten worden wat de Kiesraad ten onrechte niet heeft gedaan. Voorts zijn de ondersteuningsverklaringen ongeldig omdat in casu de elektronische handtekeningen niet geldig zijn bij op papier ingediende stukken. Tevens zijn de ondersteuningsverklaringen onbevoegd ingediend omdat de gebruikers van GeenPeil zich akkoord hebben verklaard met de algemene voorwaarden van GeenPeil dat de gegevens niet met derden worden gedeeld en niet worden gebruikt voor andere doeleinden dan het printen van het formulier. Ook is het bestreden besluit van de Kiesraad in strijd met de algemene beginselen van zorgvuldigheid, rechtszekerheid en betrouwbaarheid omdat de Kiesraad de omstandigheden van het geval in aanmerking nemend geen schriftelijke machtiging heeft verlangd in de zin van artikel 2:1 lid 2 Awb. Een en ander leidt voorts tot de logische gevolgtrekking dat de ondersteuningsverklaringen (kennelijk) afkomstig zijn van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend.

Conclusie:

Ik ben een meerderjarige Nederlander die niet is uitgesloten van het kiesrecht. Ik ben derhalve belanghebbende in de zin van de Awb. Ik ben ontvankelijk in het beroep.

Omdat bij ruim 451.000 van de 472.849 door de Kiesraad ontvangen definitieve verzoeken niet is voldaan aan de eisen die artikel 45 lid 3 sub d jo 41 lid 3 Wrr jo 2:16 Awb jo 3:15a Bw aan de (elektronische) handtekening stelt, en omdat (de overigens ongeldige) elektronische handtekeningen in een papieren proces tussen burgers en bestuursorganen zijn ingediend, en omdat bemiddeling (behartiging van belangen) door GeenPeil in het verkeer tussen burgers en bestuursorganen is uitgesloten in de algemene voorwaarden van GeenPeil en de ondersteuningsverklaringen daarom onbevoegd zijn ingediend, en omdat de Kiesraad geen schriftelijke machtiging van GeenPeil/GeenStijl heeft verlangd, en omdat de ondersteuningsverklaringen (kennelijk) afkomstig zijn van personen die meer dan één verzoek tot het houden van een referendum over dezelfde wet hebben ingediend, is het beroep tegen de beslissing van de Kiesraad van 14 oktober 2014 dat er een referendum zal plaatsvinden over het Associatieverdrag tussen de Europese Unie en Oekraïne gegrond.

Op basis van het bovenstaande verzoek ik de afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State: het beroepschrift ontvankelijk en gegrond te verklaren; en te bepalen dat de ruim 450.000 ingediende gedrukte ondersteuningsverklaringen ongeldig zijn op grond van artikel 45, derde lid, onder d, f en g de Wet raadgevend referendum; en dat het aantal geldige verzoeken de wettelijke drempel van 300.000 niet heeft overschreden; en dat het definitieve verzoek tot het houden van een referendum over de Wet Goedkeuring Associatieverdrag Oekraïne niet door de Kiesraad toegekend had mogen worden; en dat er géén referendum plaatsvindt over de Wet tot goedkeuring van de op 27juni 2014 te Brussel tot stand gekomen Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en haar lidstaten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds (Trb. 2014, 160 / Kamerstukken 112014/15,34 116, nr. 2).

Hoogachtend,

J.L. de Kreek

Meyden-Martini, mw. K.T. van der

Van: POSTKAMER-FAX-2 <POSTKAMER-FAX-2@local.raadvanstate.nl>
Verzonden: maandag 19 oktober 2015 12:57
Aan: Centrale Fax RvS
Onderwerp: FaxServerIP(8@): FaxID=WWWXOIPCOM, 19-10-2015, 12:40:30 (POSTKAMER-FAX-2)
Bijlagen: I__FAJC40F018@_____WWWXOIPCOM_____
040119FAJC56G1603.PDF

FaxServerIP-Mailer